

TRANSCA

Magt

Hvorfor læse denne tekst...

Begrebet magt forstås og studeres ofte som evnen eller retten, der tildeles af en samfundsmæssig konsensus til en gruppe eller person om at træffe beslutninger, der påvirker medlemmerne af samfundet. Fra et systemisk perspektiv ses magt som måder, som samfundet pålægger den enkelte agentur institutionaliserede begrænsninger på. Fra et aktørorienteret perspektiv vedrører magt individers evne til at påvirke andres valg og beslutninger. Magtforhold er således ikke statiske, men iboende multidirektionelle aspekter af alle sociale forhold.

I forbindelse med uddannelse kan magt knyttes til formelle og uformelle institutionelle strukturer og de personer, der repræsenterer dem. I denne henseende er begrebet magt nyttigt til at beskrive, hvordan disse strukturer påvirker, hvordan administrativt personale, lærere og studerende vælger at handle eller ikke handle. For eksempel, mens lærere og administrativt personale har institutionel autoritet og magt, finder eleverne meget ofte og endda ganske let måder at undergrave denne magt og udøve deres egen magt, hvad enten det er direkte eller stiltiende, på måder der former læringsmiljøet. I et kulturelt forskelligt skolemiljø kan kulturel forskel fungere som en kilde til bemyndigelse eller magtløshed blandt lærere, studerende og deres jævnaldrende.

Historisk kontekst

Antropologer har udforsket magtforhold på mange forskellige måder, lige fra fysisk dominans til symbolsk bemyndigelse. Efter Webers forståelse er magt 'evnen til at håndhæve ens egen vilje på andres adfærd' (1978 [1919]), med andre ord evnen til at få nogen til at gøre noget, som de ellers ikke ville have gjort. Systemisk eller strukturel magt, som defineret af marxistiske tilgange, kan findes i arbejdsdeling, lovgivningssystemet og andre strukturelle træk i samfundet. Praktisk talt har alle mennesker en vis potentiel magt eller indflydelse. Denne ressource er imidlertid ulige fordelt og afhænger altid af konteksten (Eriksen 2001: 157-175).

Sociokulturel antropologi har studeret magtaspekter i forskellige former for social organisation (ikke-statslige og statssamfund) og inden for både hierarkiske og egalitære sociale relationer. Kolonialisme har stærkt påvirket antropologiske konceptualiseringer af magt og magtforhold mellem nationer, grupper og enkeltpersoner (Morton 1967). Antropologer har analyseret, hvordan magt hævdes og anfægtes, og hvordan former for dominans hævdes ved brug af sprog, ritual og magt, og hvordan disse også modstås. De har også undersøgt bureaukratisk magt i statssamfund og opretholdelse af institutionel autoritet såvel som de forskellige systemer, gennem hvilke magt legitimeres, håndhæves og anfægtes (Niezen 2018).

Gramscis (1968) opfattelse af hegemoni, forstået som en totaliserende magt, hvor staten og / eller et populært flertal dominerer på alle måder, har givet antropologer en måde at tænke på gennemgribende institutionaliseret magt. Begrebet hegemoni hjælper os med at tænke over de strategier, hvormed magtfulde sociale gruppers ideologier eller verdensopfattelser

TRANSCA

både opretholdes og transformeres. Desuden kan hegemoni forstås i form af måder, hvorpå stater styrer et stort antal mennesker gennem deres institutionelle apparater og kontrol - ideologisk, socialt og fysisk - de borgere, der er imod statshandlinger. Et omvendt, men indbyrdes afhængigt aspekt af magt er magtesløshed. James Scott har skabt udtrykket modstand (1985) i et forsøg på at illustrere, hvordan de tilsyneladende magtesløse og marginaliserede ofte udvikler deres egne strategier - såkaldte "svage våben" - for at øge deres kontrol over deres egen eksistens.

Pierre Bourdieu (1977) har beskrevet magten som den kraft, der producerer og styrer hverdagens praksis. For at manifestere de symbolske udtryk for magt introducerede Bourdieu forestillingen om kulturel kapital som en ressource og et redskab til at udøve dominans. Kulturhovedstad består af en række forskellige vaner, såsom sproglig evne, kunstpræferencer, uddannelse og bevidsthed om politiske spørgsmål. Ifølge Bourdieu er de, der besidder mest kulturel kapital, dem, der definerer og pålægger de sociale normer.

En anden fremtrædende social teoretiker af magt, Foucault (2000), betragtede magt som produceret og gengivet fra mange forskellige positioner gennem løbende social interaktion. Han understregede, at magt er produktiv og muliggør, cirkulerer gennem alle niveauer i samfundet og inden for alle sociale forhold. Han forbandt magt med viden og betragtede al viden som uadskillelig fra regimer og teknologier til magt og disciplin. I denne Foucauldian opfattelse er skoler steder med disciplinære teknologier, der producerer visse subjektiviteter. Panopticon, der ofte er forbundet med Foucault, er en metafor for en bestemt disciplinær magt, en kontinuerlig, anonym og altomfattende overvågning, der fungerer på alle niveauer af social organisation.

a) Diskussion

I skoler og andre uddannelsesinstitutioner opstår der mange konflikter i relation til administrative roller, instruktionsmetoder, klasselokaliserings, læseplaner osv. (Burbules, 1986: 111). Det er vigtigt, at interaktion mellem lærer og studerende afslører de magtforhold, der spiller i klasselokalet, og hvordan magten udøves i løbet af uddannelsesprocesser (Jackson 1990). Lærere står ofte over for at træffe beslutninger om, hvordan de bruger deres magt på måder, der er gavnlige for både dem selv og studerende. Effektiv undervisning er ofte relateret til vellykket klasseledelse, og de strategier lærere anvender til at 'kontrollere' studerende (Plax et al., 1986). I praksis kan kontrolstrategier slå tilbage, hvilket resulterer i forskellige former for resistens, kreativ manglende overholdelse eller aggressiv forstyrrelse. Som sådan kan lærere være forsigtige med, hvordan de udøver deres pædagogiske autoritet og se efter måder, hvorpå de kan tilskynde eleverne til at udtrykke deres meninger om hverdagens klasseværelsesspørgsmål. Sullivan (2002: 2) bemærker, at skabelse af bemyndigende betingelser kan gøre det lettere for studerende at opfylde deres behov for med jævnaldrende eller læreren snarere en magt over dem. Sådan empowerment installerer en følelse af ansvar hos studerende, stammer fra lærerens tillid, men også en følelse af tilhørighed og forbindelse med klassekammerater (Kirk et. Al 2016). Ifølge Ken Macrorie (1970) er elevernes personlige udvikling og empowerment et resultat lærernes empowerment.

TRANSCA

b) Praktisk eksempel

I en undersøgelse af læreres og elevers opfattelse af det daglige liv i klasseværelset undersøgte Anne Sullivan (2002) implementeringen af praksis med empowerment af studerende i et primært klasseværelse. Da han besøgte klassen dagligt i cirka fem uger, fulgte Sullivan en lærer, der opmuntrede til social interaktion for at hjælpe eleverne med at forfølge deres mål om at udvikle sociale relationer. Målet var at etablere og opretholde en tæt peer-kultur blandt klassekammerater. Forfatteren kontrasterer dette med eksemplet fra en anden lærer, der primært fokuserede på sin egen undervisning.

Sullivan hævder, at det at give studerende mulighed for at forfølge sociale forhold er en vigtig proces med intrapersonel bemyndigelse. Hun observerede, at niveauerne af interpersonel bemyndigelse varierede, da magtforhold blandt studerende ændrede sig over tid. "For eksempel varierede niveauet af empowerment, når de studerende vedtog roller og ansvarsområder, såsom Person of the Day, for med rollen antog de en magtposition og opnåede dermed magt over jævnaldrende. Nogle studerende var mere bemyndigede end andre, fordi de var klar til at blive den bemyndigede, eller de havde de nødvendige færdigheder. Derudover opfattede eleverne, at nogle af deres jævnaldrende havde magt, fordi de for eksempel var populære, og dermed havde disse jævnaldrende magt over dem, der havde opfattelsen. Derfor syntes niveauet af interpersonel bemyndigelse at variere på grund af de roller, som de studerende antog (Sullivan, 2002: 8). Sullivan konkluderer, at empowerment af studerende er en flydende procedure. Studerende med sociale færdigheder, der hjalp dem med at få 'power-to' i et aspekt af deres liv, havde ikke altid færdigheder inden for et andet område (hvilket for eksempel?).

Tænk videre

- Hvordan manifesteres magtforhold i uddannelsesmæssig praksis, og hvilke virkninger har de på disse?
- Hvordan kan lærere motivere eleverne til at forfølge bestemte mål?
- Hvilke strategier kan de følge for at styrke deres studerende?

KEY-WORDS/ KRYDS-REFERENCER

Hegemoni, empowerment, modstand, magtesløshed, disciplin, person og samfund, kulturel kapital.

Litteratur

Burbules, N. (1986). A Theory of Power in Education. *Educational Theory*, 36 (2). (95-114).

Bourdieu, P. (1977). *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.

Eriksen, T. H. (2001 [1995]). *Small places, large issues: An introduction to social and cultural anthropology*. London, Sterling, Virginia: Pluto Press.

Fried, M., H. (1967). *The Evolution of Political Society: An Essay in Political Anthropology*. New York: McGraw-Hill.

TRANSCA

Foucault, M. (2000). *Power: Essential Works of Foucault, 1954–1984*. New York: The New Press.

Gramsci, A. (1968). *Prison Notebooks*. London: Lawrence and Wishart

Jackson, P. W. (1990 [1968]). *Life in classrooms: Reissued with a new introduction*. New York: Teachers College Press

Kirk, C. M, (et. al.) (2016). The power of student empowerment: Measuring classroom predictors and individual indicators. *The Journal of Educational Research*, 109 (6). (589- 595).

Macrorie, K. (1970). *Uptaught*. New York: Hayden Book Company.

Niezen, R. (2018). Power, anthropological approaches to. In Callan, H., (Ed.) *The International Encyclopedia of Anthropology*, London and New York: Wiley. (1-21).

Plax, T., G. (et. Al.) (1986). Power in the classroom VI: Verbal control strategies, nonverbal immediacy and affective learning, *Communication Education*, 35(1)., (43-55).

Scott, J., C. (1985). *Weapons of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistance*. New Haven, CT: Yale University Press.

Sullivan, A., M. (2002). The Nature of Student Empowerment. 1-11. https://www.researchgate.net/profile/Anna_Sullivan3/publication/255591390_The_Nature_of_Student_Empowerment/links/54ed942b0cf28f3e6535bc7d/The-Nature-of-Student-Empowerment.pdf

Weber, M. (1978 [1919]). *Economy and Society: An Outline of Interpretive Sociology*. Berkeley: University of California Press.

Forfattere: Ioannis Manos, Georgia Sarikoudi (GREECE)

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use, which may be made of the information contained therein.

